نگرش دانشجویان دختر دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به حجاب و پوشش زنان و برخی عوامل مؤثر بر آن

مهری رجالی[1]، مهناز مستأجران[2]، مهران لطفی[3]

چکیده

مقدمه: حفظ ارزش‌ها و شعایر اسلامی از وظایف مسلم همه نهادها می‌باشد و رعایت پوشش اسلامی توسط دانشجویان دانشگاه از مصادیق بارز آن به شمار می‌آید. این بررسی با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان دختر دانشکده بهداشت در مورد حجاب و برخی از عوامل مؤثر بر آن انجام شد.

روش‌ها: مطالعه توصیفی- مقطعی حاضر بر روی ۳۱۵ دانشجوی دختر دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد. ابزار مورد استفاده پرسش‌نامه محقق ساخته بود. اطلاعات جمع‌آوری شده در نرم‌افزار SPSS و با استفاده از روش‌های آماری توزیع فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و آزمون χ^2 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: در زمینه نگرش دانشجویان به حجاب، ۱۹/۴ درصد با حجاب موافق، ۱۹ درصد مخالف و ۶۱/۶ درصد نظر بینابینی داشتند. بررسی توزیع فراوانی دانشجویان از نظر نوع حجاب در دانشگاه نشان داد که ۴۸/۹ درصد از دانشجویان در داخل دانشگاه با چادر، روپوش و مقنعه بودند. بین متغیرهایی مانند رشته تحصیلی دانشجویان (P = ۰/۲۱)، تعداد واحدهای گذرانده شده (P = ۰/۲۶) و وضعیت تأهل دانشجویان (P = ۰/۹۵) با نگرش آن‌ها نسبت به حجاب و پوشش رابطه آماری معنی‌داری دیده نشد؛ در حالی که رابطه بین ترم تحصیلی (P = ۰/۰۳۱) و وضعیت سکونت دانشجویان (P = ۰/۰۰۸) با نگرش آن‌ها به حجاب معنی‌دار بود.

نتیجه‌گیری: بر خلاف وجود برخی از دیدگاه‌ها، نتایج به دست آمده بیانگر گرایش به معنویت و ارزش‌های دینی در بین کلیه دانشجویان بود و این گرایش فرصت خوبی را برای مسؤولین فرهنگی دانشگاه فراهم می‌کند که از آن به خوبی و به طور صحیح در جهت ارتقای ارزش‌های اسلامی در بین دانشجویان بهره‌برداری نمایند.

واژه‌های کلیدی: حجاب، پوشش اسلامی، دانشجویان بهداشت

نوع مقاله: *تحقیقی*

دریافت مقاله: ۹۱/۱/۱۵ *پذیرش مقاله: ۹۱/۳/۱۸*

مقدمه

احیا و ترویج ارزش‌های اسلامی شرط لازم برای حاکمیت شریعت مقدس اسلام است. دین مبین اسلام برای زندگی انسان‌ها در بعد مادی و معنوی دستوراتی جامع و الگوهایی شایسته و برتر ارایه داده است تا در پرتو بهره‌گیری از آن‌ها بتوانند در مسیر سازندگی و تکامل خویش گام برداشته و

* این طرح تحقیقاتی توسط حوزه معاونت پژوهشی دانشکده بهداشت به شماره ۲۸۷۰۸۵ به تصویب رسیده است.

۱- مربی، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسؤول)

Email: rejali_m@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی، مرکز بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۳- کارشناس، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

www.mui.ac.ir

سعادت دنیا و آخرت را به دست آورند (۱).

موضوع پوشش زنان یا به تعبیر مصطلح «حجاب» که در همه جوامع بشری ریشه دارد، از دستورالعمل‌های اصلی دین اسلام می‌باشد و لزوم آن نه تنها در میان همه مذاهب اسلامی؛ بلکه در همه ادیان الهی مورد اتفاق می‌باشد و این حکم به دلیل بیان آن در قرآن کریم ابدی و دایمی است (۲).

قرآن کریم تمایل به پوشیده بودن را از امور فطری و درونی انسان می‌داند که از آغاز خلقت آدم و حوا در نهاد انسان به ودیعه گذاشته شده است. خداوند در قرآن به پیامبر اسلام (ص) خطاب می‌کند که به مردان و زنان باایمان فرمان دهد تا برای پاس‌داشت پاکی‌ها و فضایل و رسیدن به کمال، نگاه‌های خویش را از نامحرم فرو کاهند و دامان خویش را بپوشانند و به زنان باایمان فرمان دهد که اندام‌ها و زینت‌هایشان را در برابر نامحرمان آشکار نسازند و خود را با مقنعه و چادرهایشان بپوشانند تا از آزارها و مزاحمت‌های هوس‌رانان در امان بمانند (۳).

از آن جایی که رعایت حجاب از نحوه نگرش افراد ناشی می‌شود، لذا شناخت نگرش دانشجویان نسبت به پوشش اسلامی و عوامل مرتبط، در شکل‌گیری آن ضروری می‌باشد. از جمله عوامل مرتبط با نگرش افراد، چگونگی اجتماعی شدن و روند جامعه‌پذیر شدن آن‌ها است.

در میان عوامل جامعه‌پذیری، نوع خانواده و تجربه‌ای که فرد در خانواده کسب می‌کند و نیز گروه هم‌سالان نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کنند، لذا سه عامل سرمایه فرهنگی خانواده، نحوه فرزند پروری و نوع تجربه گذشته شخص درباره حجاب با نگرش او نسبت به حجاب از اهمیت خاصی برخوردار است.

بر خلاف نقش محوری حجاب در جامعه، تحقیقات میدانی کمتری در این حوزه انجام شده است. در پژوهشی نشان داده شد که زنان مسلمان ایالات متحده آمریکا حجاب را به عنوان هویت مذهبی و اجتماعی خود پذیرفته‌اند (۴).

نتایج تحقیقی با هدف بررسی دیدگاه مراجعه کنندگان زن در مورد حجاب برتر به مراکز بهداشتی درمانی مشخص کرد که اکثریت افراد مورد مطالعه درباره ضرورت رعایت حجاب نظر مثبتی دارند (۵).

تحقیق دیگری که با هدف گرایش به حجاب و برداشت از آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های تهران انجام شد، نشان داد که با افزایش و تقویت ارزش‌های دینی در افراد، تمایل به رعایت حجاب نیز در بین آن‌ها افزایش می‌یابد (۶)؛ همچنین نتایج این تحقیق نشان داد، دانشجویانی که اعتقادات مذهبی والدینشان زیاد بوده است، نسبت به رعایت پوشش اسلامی تمایل بیشتری داشتند. در این بررسی رابطه عواملی نظیر تجربه گذشته فرد از رعایت حجاب و نحوه فرزند پروری خانواده و نگرش افراد نسبت به حجاب مورد بررسی قرار گرفته است (۶).

هر گونه برنامه‌ریزی برای اصلاح و تحول فرهنگی مستلزم شناخت عمیق و دقیق مسأله و جوانب آن است و وجود پدیده بی‌حجابی نیز نیازمند بررسی دقیق و کاوش در ابعاد آن می‌باشد. هدف پژوهش حاضر آن بود که ضمن نظرسنجی، مسایل و جوانب، پدیده بی‌حجابی را از دیدگاه دانشجویان بررسی نماید.

روش‌ها

پژوهش توصیفی- مقطعی حاضر، در نیم‌سال اول سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گردید. جامعه مورد بررسی کلیه دانشجویان دختر دانشکده به تعداد ۳۱۵ نفر بود.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات را پرسش‌نامه‌ای مشتمل بر ۲۶ سؤال بود که از دو بخش مشخصات فردی و سؤالات سنجش آگاهی و بینش تشکیل شده بود و بر اساس مقیاس لیکرت با گزینه‌های کاملاً موافق، بی‌نظر، مخالف و کاملاً مخالف درجه‌بندی شد. در گویه‌های مثبت به گزینه کاملاً موافق امتیاز ۵ و به گزینه کاملاً مخالف امتیاز ۱ و در گویه‌های منفی به گزینه کاملاً موافق امتیاز ۱ و به کاملاً مخالف امتیاز ۵ داده شد.

در این مطالعه سه متغیر اجتماعی تجربه گذشته فرد از رعایت حجاب، نحوه فرزند پروری خانواده و پایگاه اجتماعی خانواده مورد بررسی قرار گرفت.

منظور از تجربه گذشته فرد خاطراتی است همراه با

www.mui.ac.ir

احساس‌های ارزشی آن‌ها که در حافظه فرد باقی مانده است. در این تحقیق برای اندازه‌گیری نحوه فرزند پروری والدین از سه شیوه مستبدانه که در آن روابط بین والدین و فرزندان بر اساس ترس است، شیوه آزاد منشانه که والدین در کار فرزندان خود دخالتی نمی‌کنند و شیوه اقتداری یا دموکراتیک که والدین با فرزندان خود صمیمی هستند، استفاده شد. متغیر پایگاه اجتماعی خانواده از ترکیب تحصیلات و شغل والدین دانشجویان به دست آمد.

برای بررسی اعتبار پرسش‌نامه که بر مبنای مرور متون و محقق ساخته بود، از اعتبار محتوایی استفاده شد و از نظر اساتید استفاده گردید. پایایی پرسش‌نامه از طریق آزمون Cronbach's alpha مقدار ۰/۰۸ به دست آمد. داده‌های حاصل توسط نرم‌افزار SPSS و با استفاده از روش‌های آماری هم چون تعیین فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و آزمون χ^2 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

این مطالعه بر روی کل دانشجویان دختر دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به تعداد ۳۱۵ نفر انجام گردید که میانگین و انحراف معیار توزیع سنی دانشجویان ۲/۹ ± ۲۲/۴ سال بود. بررسی توزیع فراوانی دانشجویان از نظر نوع حجاب در دانشگاه نشان داد که ۴۸/۹ درصد از دانشجویان در داخل دانشگاه با چادر، روپوش و مقنعه و ۵۱/۱ درصد بدون چادر با روپوش و مقنعه بودند. در خارج از دانشگاه ۴۴/۸ درصد از دانشجویان با چادر، ۳۵/۹ درصد مانتو و مقنعه بدون چادر، ۹/۸ درصد مانتو و روسری ساده و ۹/۵ درصد مانتو و روسری گلدار می‌پوشند. در ارتباط با دیدگاه دانشجویان نسبت به نوع حجاب مناسب در دانشگاه ۴۹/۵ درصد مقنعه و مانتو همراه با چادر و۴۶ درصد مانتو و روسری گلدار را بیان نمودند.

بررسی وضعیت حجاب و پوشش مادران دانشجویان نشان داد که ۸۱/۶ درصد از مادران آن‌ها چادر می‌پوشند، ۱۳ درصد با مانتو و مقنعه هستند، ۳/۸ درصد مانتو و روسری و ۱/۳ درصد مانتو و روسری گلدار می‌پوشند.

در زمینه وضعیت نگرش دانشجو به حجاب ۱۹/۴ درصد موافق، ۱۹ درصد مخالف و ۶۱/۶ درصد نظر بینابینی داشتند.

جدول ۱ توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک و ارتباط آن با نگرش به حجاب را نشان می‌دهد. رابطه ترم تحصیلی دانشجو (P = ۰/۰۰۸) و محل سکونت وی (P = ۰/۰۳۱) با نگرش به حجاب از نظر آماری معنی‌دار بود.

در بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نگرش دانشجویان به حجاب، خانواده، اعتقادات مذهبی، نقش دوستان و هم‌سالان، مد و مدگرایی و در نهایت اینترنت و ماهواره به ترتیب پنج عامل اساسی بوده است.

جدول ۲ به بررسی نقش سه عامل اجتماعی مهم شامل: تجربه گذشته فرد از رعایت حجاب، نحوه فرزند پروری خانواده و پایگاه اجتماعی والدین در نگرش دانشجویان به حجاب اشاره دارد که هر سه عامل از نظز آماری رابطه معنی‌داری با نگرش دانشجو به حجاب داشت.

در ارتباط با نحوه فرزند پروری خانواده، هر چه شیوه تربیتی خانواده به سمت دموکراتیک گرایش داشته باشد، نگرش فرد نسبت به حجاب مثبت است (جدول ۲).

در ارتباط با تجربه گذشته فرد از حجاب، درصد موافقین با حجاب در دانشجویانی که در گذشته کمتر تحت اجبار به رعایت حجاب بوده‌اند، بیشتر بود.

در ارتباط با پایگاه اجتماعی خانواده، درصد موافقین با حجاب در دانشجویانی که دارای خانواده‌ای با پایگاه اجتماعی پایین هستند، بیشتر بوده است.

در بررسی علل بی‌توجهی دانشجویان به حجاب نتایج مطالعه نشان داد که تقلید از گروه هم‌سالان، مدگرایی و تقلید از غرب و کم بودن اعتقادات مذهبی خانواده سه عامل مهم و اولیه در این زمینه می‌باشد.

بحث

با توجه به داده‌های به دست آمده، ۴۹/۵ درصد از دانشجویان اعتقاد به پوشش کامل مقنعه، مانتو و چادر داشته و ۴۸/۹ درصد در عمل با این پوشش ظاهر می‌شوند. در حقیقت دانشجویان پوششی را برای خود انتخاب کرده‌اند که به آن اعتقاد دارند.

www.mui.ac.ir

جدول ۱: توزیع فراوانی متغیرهای دموگرافیک و ارتباط آن با نگرش به حجاب

نگرش به حجاب	مخالف		بینابین		موافق		جمع		P
عوامل رشته تحصیلی	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
بهداشت عمومی	۱۳	۲۱/۷	۷۰	۳۶	۲۸	۴۵/۹	۱۱۱	۳۵/۲	
تغذیه	۲۹	۴۸/۳	۶۵	۳۳/۵	۱۷	۲۷/۹	۱۱۱	۳۵/۲	
بهداشت حرفه‌ای	۶	۱۰	۲۵	۱۲/۹	۵	۸/۲	۳۶	۱۱/۴	۰/۲۱۲
بهداشت محیط	۸	۱۳/۳	۲۵	۱۲/۹	۷	۱۱/۵	۴۰	۱۲/۷	
کارشناسی ارشد	۴	۶/۷	۹	۴/۶	۴	۶/۵	۱۷	۵/۵	
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	
ترم تحصیلی									
ترم یک	۱۸	۳۰	۴۸	۲۴/۷	۱۳	۲۱/۳	۷۹	۲۵	
ترم دو	۸	۱۳/۳	۱۸	۹/۳	۱۳	۲۱/۳	۳۹	۱۲/۴	
ترم سه	۷	۱۱/۷	۵۱	۲۶/۳	۱۲	۱۹/۷	۷۰	۲۲/۲	۰/۰۰۸
ترم چهار	۱۳	۲۱/۷	۵۶	۲۸/۹	۱۰	۱۶/۴	۷۹	۲۵/۱	
ترم پنج و بیشتر	۱۴	۲۳/۳	۲۱	۱۰/۸	۱۳	۲۱/۳	۴۸	۱۵/۲	
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	
وضعیت تأهل									
مجرد	۵۰	۸۳/۳	۱۶۴	۸۴/۵	۵۲	۸۵/۲	۲۶۶	۸۴/۴	
متأهل	۱۰	۱۶/۷	۳۰	۱۵/۵	۹	۱۴/۸	۴۹	۱۵/۶	۰/۹۵۷
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	
محل سکونت									
ساکن در شهر اصفهان	۱۷	۲۸/۳	۹۰	۴۶/۴	۲۲	۳۶	۱۲۹	۴۰/۹	
خوابگاهی	۴۳	۷۱/۷	۱۰۴	۵۳/۶	۳۹	۶۴	۱۸۶	۵۹/۱	۰/۰۳۱
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	

در زمینه وضعیت نگرش دانشجویان به حجاب، ۱۹ درصد آن‌ها مخالف حجاب، ۱۹/۴ درصد موافق و ۶۱/۶ درصد نظر بینابینی داشته‌اند. در بررسی ۱۲۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی نتایج بررسی نشان داد که ۱۲/۵ درصد مخالف، ۴۲ درصد موافق و ۴۵ درصد نظر بینابینی به حجاب داشتند. ملاک‌های سنجش نگرش در هر دو مطالعه مشابه با یکدیگر بوده است (۷).

بررسی نظرات دانشجویان در مورد نقش دانشگاه در رابطه با ترویج حجاب اسلامی، ۳۳/۷ درصد از دانشجویان به برگزاری کلاس‌های فرهنگی در این رابطه اشاره نمودند، ۳۱/۴ درصد جلسات فرهنگی و پرسش و پاسخ در این رابطه را مؤثر دانسته، ۲۳/۸ درصد از دانشجویان معرفی کتاب‌های مناسب در زمینه حجاب را مفید دیده و ۳۲/۴ درصد معتقد به تصحیح دیدگاه اساتید نسبت به حجاب بوده‌اند. ۱۷/۸ درصد از دانشجویان نیز معتقدند که انتظارات مسؤولان دانشگاه در مورد حجاب روشن و دقیق نمی‌باشد و این قوانین نیاز به توضیح و روشنگری بیشتری دارد.

در مطالعه دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی در تهران، ۳۵ درصد از دانشجویان بیان نموده‌اند که انتظارات مسؤولان دانشگاه در مورد حجاب تا حدودی مشخص بوده و ۲۴ درصد انتظارات مسؤولان را به طور کامل مشخص دیده‌اند و ۲۵/۱ درصد از دانشجویان بیان نموده‌اند که بهتر است دانشگاه لباس‌هایی را با الگوی مناسب ارایه دهد تا همه دانشجویان از پوشش یکسان استفاده کنند (۶).

www.mui.ac.ir

جدول ۲: توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب عوامل اجتماعی مؤثر در نگرش به حجاب

نوع نگرش تجربه اجبار به رعایت حجاب	مخالف		بینابین		موافق		جمع		P
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
زیاد	۷	۱۱/۷	۴۳	۲۲/۲	۷	۱۱/۵	۵۷	۱۸/۱	
متوسط	۳۵	۵۸/۳	۷۳	۳۷/۶	۲۵	۴۱/۰	۱۳۳	۴۲/۲	۰/۰۲۰
کم	۱۸	۳۰	۷۸	۴۰/۲	۲۹	۴۷/۵	۱۲۵	۳۹/۷	
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	
نحوه فرزند پروری خانواده									
مستبدانه	۸	۱۳/۳	۱۷	۸/۸	۴	۶/۶	۲۹	۹/۲	
آزادمنش	۸۴۳	۱۷/۷	۱۵۱	۷۷/۸	۳۷	۶۰/۷	۲۳۱	۷۳/۳	۰/۰۰۸
دموکراتیک	۷۹	۱۵/۰	۲۶	۱۳/۴	۲۰	۳۲/۷	۵۵	۱۷/۵	
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	
پایگاه اجتماعی خانواده									
بالا	۸	۱۳/۳	۱۴	۷/۲	۵	۸/۲	۲۷	۸/۶	
متوسط	۲۸	۴۶/۷	۱۱۷	۶۰/۳	۲۵	۴۰/۹	۱۷۰	۵۳/۹	۰/۰۳۶
پایین	۲۴	۴۰/۰	۶۳/۰	۳۲/۵	۳۱	۵۰/۸	۱۱۸	۳۷/۵	
جمع	۶۰	۱۰۰	۱۹۴	۱۰۰/۰	۶۱	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰	

در بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری نگرش دانشجویان نسبت به حجاب، درصد زیادی از دانشجویان خانواده را مهم‌ترین عامل دانستند، دومین عامل اعتقادات مذهبی آن‌ها و سومین عامل نقش دوستان و هم‌سالان بوده است. مطالعات مختلف نشان داده است، دانشجویانی که میزان اعتقادات مذهبی والدین آن‌ها بالا بوده، نسبت به رعایت پوشش اسلامی تمایل بیشتری داشته‌اند (۶).

در مطالعه حاضر، رابطه نحوه فرزند پروری خانواده با نگرش دانشجویان به حجاب از نظر آماری معنی‌دار است (P = ۰/۰۰۸)؛ به طوری که هر چه شیوه تربیتی خانواده فرد به سمت شیوه دموکراتیک گرایش داشته باشد، نگرش فرد نسبت به حجاب مثبت است؛ چرا که فرد در این نوع خانواده بر اساس انتخاب آزادانه شیوه پوشش خود را انتخاب می‌کند. در مطالعه دانشگاه علامه طباطبایی نتایج حاکی از آن است که لزوماً داشتن نگرش مثبت به حجاب در فرد رابطه معنی‌داری با شیوه تربیتی خانواده فرد ندارد (۷).

با توجه به نتایج حاصل از مطالعه حاضر، تقویت میزان آگاهی دانشجویان در زمینه حجاب، تقویت اعتقادات مذهبی دانشجویان در مدت حضور دانشجو در دانشگاه، جلوگیری از تأثیر عوامل محیطی نظیر مد و مدگرایی بر اعتقادات دانشجویان، تشویق دانشجویان برای شرکت در مراسم مذهبی به خصوص نماز از مسایلی است که دانشگاه باید به آن توجه نماید.

در این رابطه مطالعه احمدی و همکاران بر روی ۵۳۱ دختر جوان در سراسر ایران نشان داد که اعتقادات دینی محکم‌تر، هنجارپذیری بالاتر و خانواده سالم‌تر، انحرافات اخلاقی و تربیتی کمتری را در بردارد (۴).

بر اساس نتایج موجود، یکی از عوامل مؤثر در ضعف اعتقاد به پوشش، غرب‌گرایی و شکاف بین نسل‌ها است؛ بدین معنی که هر چه اعتقاد به پوشش در فرد ضعیف‌تر باشد، بیشتر در معرض آسیب‌های فرهنگی (غرب‌گرایی و ضعف اعتقادات دینی) قرار دارد. این نکته می‌تواند نشانگر مهم‌ترین عامل در آسیب‌پذیری فرهنگی به خصوص در جوامع اسلامی یعنی تهاجم فرهنگی باشد.

www.mui.ac.ir

رواج مدهای نامناسب لباس و پوشاک، به تدریج عفاف و حجاب را از دختران و زنان سلب می‌کند و منجر به گسترش انحرافات جنسی در سایه بدحجابی می‌شود. برای تحقق باور و ارزش دینی عاملی مثل حجاب، باید مکانیزم‌های لازم طراحی شود و لازمه آن این است که همه عناصر نظام فرهنگی از جمله خانواده، رسانه‌ها، آموزش و پرورش و آموزش عالی در یک مدار نظام‌مند و در ارتباط با یکدیگر فرهنگ پوشش حجاب را طراحی و اجرا کنند.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که با افزایش میزان نظارت والدین –آن هم والدینی که اعتقادات مذهبی قوی دارند– اعتقاد به حجاب افزایش می‌یابد، متأسفانه امروزه شیوه آزاد گذاشتن جزء سبک تربیتی اکثریت والدین قرار گرفته است. کنترل و نظارتی که با آگاهی، طبق برنامه و طبق توافق خانواده صورت گیرد، بالاترین میزان اثرگذاری را دارد و این مستلزم آن است که شیوه فرزند پروری خانواده نیز با توجه به فرهنگ و جامعه ایرانی از نوع قاطع بوده و قانونمند باشد. اشاره به این نکات، این امر را رهنمون می‌سازد که پایه هر نوع آسیب فرهنگی ممکن است از خانواده شکل بگیرد.

یکی از مزیت‌های مطالعه حاضر آن بود که نشان داد دانشجویان دختر به علت کمبود اطلاعات در زمینه حجاب آن را به عنوان تکلیف دینی خود قلمداد نکرده و نسبت به اجرای آن کمتر اهتمام می‌ورزند. لذا پیشنهاد می‌شود بخش‌های فرهنگی دانشگاه با توسل به راهکارهای جدید و به‌روز در امر جذب دانشجویان به محافل مذهبی بیش از پیش کوشش نموده و در سایه تعامل حاصل شده ابعاد معقول ضرورت توجه به حجاب را بازخوانی و ارایه نمایند، به علاوه معرفی زنان اسوه و الگو در اسلام و ایران و بیان مراتب تأثیرگذاری آن‌ها در تاریخ و تحولات جامعه به خصوص در امر حجاب می‌تواند در بهبود وضعیت حجاب در دانشگاه‌ها مؤثر باشد.

امید است پژوهش حاضر که نشان داد افزایش میزان اعتقاد مذهبی و نظارت والدین، برگزاری جلسات فرهنگی در دانشگاه و تصحیح نگرش اساتید به حجاب منجر به ارتقای وضعیت حجاب می‌شود، به عنوان گامی برای توسعه پژوهش در این زمینه باشد.

متأسفانه بر خلاف این که موضوع حجاب هدف حمله تهاجم فرهنگی قرار گرفته است، تحقیقات اندکی در زمینه آن وجود دارد و همین امر استفاده از نظریات گوناگون را محدود می‌کند. همچنین نبود ابزاری استاندارد و بینش مفهومی و نظری در رابطه با حجاب از جمله محدودیت‌های این پژوهش بود، به علاوه اطلاعات جمع‌آوری شده در این تحقیق تنها با روش پرسش‌نامه بوده، پیشنهاد می‌شود با استفاده از تکنیک مصاحبه به همراه پرسش‌نامه اطلاعات کامل و دقیق‌تری به دست آید.

References

1. Aghayani Chavoshi A, Talebiyan D, Habibi M, Dehaghin V, Anvari SS. Young and middle-aged attitudes about premier Hijab. Journal of Behavioral Sciences 2010; 4(1): 23-4. [In Persian].
2. Ayazi MA. A Study of Government's Right to Impost Hijab. Womens Strategic Studies 2007; 9(36): 161-90. [In Persian].
3. Hagh shenas SJ. Hijab in the Quran and Traditions. Women's Strategies Studies. Womens Strategic Studies 2007; 9(36): 51-88. [In Persian].
4. Ahmadi KH, Bigdeli Z, Moradi A, Seyed Esmaieli F. Relation between belief in Hijab and individual, familial and social vulnerabilit. Journal of Behavioral Sciences 2010; 4(2): 5-6. [In Persian].
5. Chavoshi A, Talebian D, Habibi M, Ehsanian A, Kateb Z, Dehaghin V. The Best Hijab: Personnel and Referral Women's Approach in Medical Centers. Journal of Behavioral Sciences 2008; 1(2): 155-61.
6. Kermanshahiyan O. Tendency to with draw the veil and among Students of Tehran University and its Sociological causes [Thesis]. Tehran, Iran: Tabatabaei University; 2000. [In Persian].
7. Hossinidost M. Attitude Survey Towaed Hijab and Sociological factors in Alame Tabatabaei Students [Thesis]. Tehran, Iran: Tabatabaei University; 2000. [In Persian].

www.mui.ac.ir

The Attitude of Female Students of Health towards Hijab and Its Related Factors

***Mehri Rejali*[1], *Mahnaz Mostajeran*[2], *Mehran Lotfi*[3]**

Abstract

Background: Protecting Islamic values are of great importance for every person as well as every organization. Respecting hijab by university students is considered as one of the best examples. This study intends to evaluate the attitude of female students about hijab in health faculty of Isfahan University of Medical Sciences in 2009.

Methods: 315 female students were selected. Data was collected using researcher made questionnaire. In order to analyze data, statistical indices like frequency distribution, percentage, mean, variance, was used and χ^2 test was employed.

Findings: 19.4% had positive attitude towards having hijab. 19% were against it and 61.6% neither agreed nor disagreed. There were no significant relation between attitude towards hijab and field of study ($P < 0.21$), education degree ($P < 0.26$) and marital status ($P < 0.95$). But the relationship between semesters and student's residency with attitude about hijab was significant ($P = 0.031$, $P = 0.008$).

Conclusion: Despite some approaches against Islamic values, the results showed a thorough tendency towards Islamic values and spirituality which could be a good opportunity for cultural managers to propagate these values.

Keywords: Hijab, Islamic Covering, Health Students

1- Lecturer, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of Public Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Auther) Email: rejali_m@yahoo.com
2- MSc, Department of Demography, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
3- BSc, School of Public Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran